

Εμπειρικό Εργαστήριο για Μαθητές: Το Παιχνίδι Ανταλλαγής Θέσεων

Τίτλος Εργαστηρίου: Το Παιχνίδι Ανταλλαγής Θέσεων

Στόχος Εργαστηρίου: Ο στόχος του εργαστηρίου είναι να εξοικειώσει εμπειρικά τους μαθητές με τους ρόλους που εμπλέκονται σε ένα περιστατικό εκφοβισμού (το παιδί που εκφοβίζει, το παιδί που εκφοβίζεται, το παιδί που είναι μάρτυρας του περιστατικού, τη μορφή εξουσίας, τους γονείς, κ.λπ.) και να τους καταστήσει ικανούς να κατανοήσουν το φαινόμενο του εκφοβισμού από τη διαφορετική προοπτική καθενός απ' αυτούς τους ρόλους. Επιπλέον, αυτό το εργαστήριο στοχεύει στο να παρέχει μια εμπειρική εισαγωγή σε ενδεχόμενα μοντέλα επίλυσης ενός περιστατικού εκφοβισμού με τρόπο όσο το δυνατόν πιο ευεργετικό για όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

Συνολική Διάρκεια Εργαστηρίου: 90 λεπτά (2 διδακτικές περιόδους)

Περιεχόμενα

Μέρος 1. Πώς να Χρησιμοποιήσετε αυτό το Εγχειρίδιο

Μέρος 2. Σημαντικά Σημεία για να Πάρετε Μαζί σας

Μέρος 3. Οδηγίες Εργαστηρίου

Μέρος Α: Εμπειρική εισαγωγή στους **ρόλους** που εμπλέκονται σε ένα περιστατικό εκφοβισμού (30 λεπτά)

Μέρος Β: Το Παιχνίδι **Ανταλλαγής Θέσεων** (40 λεπτά)

Μέρος Γ: **Επεξεργασία** της εμπειρίας του Παιχνιδιού Ανταλλαγής Θέσεων (20 λεπτά)

Εγχειρίδιο Εργαστηρίου για τον Επικεφαλή της Τάξης (Δάσκαλος/Σύμβουλος)

Μέρος 1. Πώς να Χρησιμοποιήσετε αυτό το Εγχειρίδιο:

Σε αυτό το εγχειρίδιο θα βρείτε λεπτομερείς οδηγίες για το πώς να καθοδηγήσετε αυτό το εργαστήριο. Στο πλαίσιο της προετοιμασίας για την καθοδήγηση του εργαστηρίου, διαβάστε προσεκτικά τα **Σημαντικά Σημεία για να Πάρετε Μαζί σας**. Παρακαλώ να έχετε αυτά τα σημεία υπόψη κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου και βεβαιωθείτε ότι τα ακολουθείτε **καθ' όλη τη διάρκεια του εργαστηρίου** και ιδιαίτερα κατά τη συζήτηση επεξεργασίας (Μέρος Γ). Κάθε μέρος των οδηγιών του εργαστηρίου περιλαμβάνει μια σειρά από **ΒΗΜΑΤΑ**, καθώς επίσης και μια σειρά από **Προτεινόμενες Απαντήσεις** για καθένα από τα βήματα. Παρακαλώ σημειώστε πως εξαρτάται από εσάς να μεταφέρετε αποτελεσματικά τις οδηγίες στους μαθητές σας, και άρα μπορείτε ελεύθερα να παρέχετε οποιεσδήποτε περαιτέρω διευκρινήσεις/επεξηγήσεις που θεωρείτε απαραίτητες για τους μαθητές σας ώστε να καταλάβουν ξεκάθαρα κάθε εργασία. Τέλος, οι χρόνοι που δίνονται για κάθε τμήμα είναι ενδεικτικοί, δηλαδή μπορείτε να τους τροποποιήσετε ελαφρώς ανάλογα με το ρυθμό και τις ανάγκες των μαθητών σας, αφού βεβαιωθείτε ότι αφήνετε αρκετό χρόνο για τη **συμπλήρωση όλων των μερών του εργαστηρίου**.

Καλή επιτυχία και απολαύστε την καθοδήγηση του εργαστηρίου!

Η Ομάδα ComBuS

Μέρος 2. Σημαντικά Σημεία για να Πάρετε Μαζί σας:

Σημείωση: Όπως εξηγήθηκε στο προηγούμενο τμήμα, τα Σημαντικά Σημεία για να Πάρετε Μαζί σας απευθύνονται στον επικεφαλής του εργαστηρίου, που θα πρέπει να τα μεταδώσει στους μαθητές κατά τη διάρκεια αυτού του εργαστηρίου, ιδιαίτερα κατά το μέρος της ομαδικής επεξεργασίας (ΜΕΡΟΣ Γ). Οι οδηγίες του εργαστηρίου για την τάξη ξεκινούν στο επόμενο μέρος (μέρος 3).

- 1) Κάθε περιστατικό εκφοβισμού περιλαμβάνει ορισμένους διαφορετικούς **ρόλους** που παίζουν τα παιδιά. Ένας ρόλος περιγράφει ένα συγκεκριμένο είδος συμπεριφοράς που εμφανίζεται σε ένα περιστατικό εκφοβισμού. **Σημαντικό:** Αυτοί οι ρόλοι περιγράφουν **συμπεριφορές**, όχι ανθρώπους.
- 2) Κάθε παιδί μπορεί να παίξει **πολλαπλούς ρόλους** ανάλογα με την περίπτωση· π.χ. το ίδιο παιδί που εκφοβίζει σε ένα περιστατικό μπορεί να εκφοβίζεται σε κάποιο άλλο περιστατικό, ή να είναι είναι παθητικός μάρτυρας σε ένα τρίτο περιστατικό. Ένα παιδί μπορεί ακόμη και να αλλάξει ρόλους εντός του ίδιου περιστατικού εκφοβισμού (π.χ. από μάρτυρας του περιστατικού εκφοβισμού, μπορεί να εμπλακεί ενεργά στον εκφοβισμό, και να επιστρέψει στο ρόλο του μάρτυρα).
- 3) Διάφοροι **παράγοντες** επηρεάζουν το ποιο ρόλο θα παίξει το κάθε παιδί κάθε φορά, όπως η επιρροή των συνομηλίκων, το περιβάλλον (στο σχολείο ή στο σπίτι ή στο διαδίκτυο, κ.λπ.) και το σχολικό κλίμα.
- 4) Εφόσον όλοι αυτοί οι ρόλοι συμβάλλουν σε ένα περιστατικό εκφοβισμού, τα παιδιά που τους παίζουν μοιράζονται την ευθύνη για το τι συμβαίνει, και συνεπώς έχουν τη **δύναμη να επηρεάσουν θετικά** το τι γίνεται επιλέγοντας να αναλάβουν δράση.
- 5) **Πολύ Σημαντικό:** Κάθε παιδί, κάτω από τις σωστές συνθήκες, μπορεί να επιλέξει να αλλάξει τη συμπεριφορά του. Θα πρέπει λοιπόν να **αποφύγουμε να χρησιμοποιούμε ετικέτες**. Το να δίνουμε σε ένα παιδί

την ετικέτα του «νταή» ή του «θύματος» μπορεί να στείλει το λάθος μήνυμα ότι αυτοί οι ρόλοι είναι σταθεροί και δε μπορούν να αλλάξουν. Είναι σημαντικό να χρησιμοποιούμε γλώσσα που να μας υπενθυμίζει ότι **μια συμπεριφορά δεν είναι μόνιμα συνδεδεμένη με ένα παιδί, και ότι το παιδί μπορεί να παρουσιάσει μια διαφορετική συμπεριφορά αν είναι σε θέση και επιλέξει να το κάνει.** Έτσι, αντί να αποκαλείτε ένα παιδί «νταή», αναφερθείτε σ' αυτό ως «το παιδί που έχει εκφοβίσει»· αντί να αποκαλείτε ένα παιδί «θύμα», αναφερθείτε σ' αυτό ως «το παιδί που έχει εκφοβιστεί», κ.λπ. και παρακαλώ βεβαιωθείτε ότι και οι μαθητές σας το κάνουν αυτό.

Μέρος 3. Οδηγίες Εργαστηρίου:

Έχετε διαβάσει τα Σημαντικά Σημεία για να Πάρετε Μαζί σας; Είναι σημαντικό να το κάνετε προτού ξεκινήσετε να ηγείστε αυτού του εργαστηρίου, αφού σκοπός τους είναι να καθοδηγήσουν τις αντιδράσεις σας ως προς τις απαντήσεις των μαθητών καθ' όλη τη διάρκεια του εργαστηρίου.

ΜΕΡΟΣ Α: Πρακτική εισαγωγή στους εμπλεκόμενους ρόλους σε ένα περιστατικό εκφοβισμού (30 λεπτά)

ΒΗΜΑ 1. Εισαγωγική συζήτηση: Αρχίστε με μια σύντομη εισαγωγική συζήτηση για το φαινόμενο του εκφοβισμού. Πείτε στους μαθητές να σκεφτούν έναν ορισμό για τον εκφοβισμό θέτοντας στην τάξη την ευρεία ερώτηση «Τι είναι ο εκφοβισμός;». Σημείωση: αν οι μαθητές σας γνωρίζουν ήδη τον ευρύ ορισμό του εκφοβισμού, μπορείτε να περάσετε αυτό το βήμα συνοπτικά έτσι ώστε οι μαθητές να θυμηθούν τον ορισμό και παραδείγματα εκφοβισμού, και μετά να προχωρήσετε γρήγορα στην οδηγία β.

Προτεινόμενη Απάντηση:

- Εκφοβισμός μπορεί να είναι οποιαδήποτε ενέργεια εκτελείται από ένα άτομο ή ομάδα με πρόθεση να κάνει κάποιο άλλο άτομο να νιώσει λύπη, θυμό, ανησυχία ή φόβο. Ο εκφοβισμός μπορεί να πάρει πολλές μορφές: μπορεί να είναι λεκτικός (π.χ. απειλές, χαρακτηρισμοί, κ.λπ.), σωματικός (π.χ. χτυπήματα, σπρωξίματα, σπάσιμο αντικειμένων, κ.λπ.), ή συμπεριφοράς/συναισθηματικός (αποκλείοντας κάποιον, κοροϊδεύοντάς τον, κ.λπ.). Αν χρειάζεστε περισσότερα παραδείγματα παρακαλώ ανατρέξτε στις Οδηγίες Υποστήριξης Συμμαθητών ή/και στην Ενότητα Εξειδικευμένης Μικτής Μάθησης για Εκπαιδευτικούς.

ΒΗΜΑ 2. Πείτε στους μαθητές να εντοπίσουν τους ρόλους που εμπλέκονται σε ένα περιστατικό εκφοβισμού καθώς κι ένα σύντομο ορισμό για καθένα απ' αυτούς μέσω καταιγισμού ιδεών. Ανάλογα με το μέγεθος της ομάδας, μπορείτε να το κάνετε πρώτα σε μικρές ομάδες (δηλαδή οι μικρές ομάδες να καταγράψουν ιδέες), και μετά η κάθε ομάδα να μοιραστεί τα αποτελέσματά της με ολόκληρη την τάξη, ενώ ένας μαθητής ή εσείς θα καταγράφετε τις ιδέες στον πίνακα. Μπορείτε επίσης να κάνετε τη δραστηριότητα καταιγισμού ιδεών με ολόκληρη την τάξη ενώ κάποιος θα καταγράφει τις ιδέες στον πίνακα.

Προτεινόμενες Απαντήσεις:

- Το παιδί που **εκφοβίζεται**: το παιδί που βρίσκεται στο στόχαστρο εκφοβιστικής συμπεριφοράς από άλλα παιδιά κατά τη διάρκεια ενός συγκεκριμένου περιστατικού εκφοβισμού.
- Το παιδί που **εκφοβίζει**: το παιδί που εμπλέκεται σε συμπεριφορά εκφοβισμού προς κάποιο άλλο κατά τη διάρκεια ενός συγκεκριμένου περιστατικού εκφοβισμού.
- Το παιδί που **είναι μάρτυρας**: ένα παιδί που είναι παρόν σε ένα συγκεκριμένο περιστατικό εκφοβισμού χωρίς να είναι άμεσα εμπλεκόμενο συμμετέχοντας στον εκφοβισμό ή με το να βρίσκεται στο στόχαστρό του.

Διαχωρίζουμε ανάμεσα σε 3 τύπους μαρτυρίας:

- Ενεργός μάρτυρας μέσω **ενθάρρυνσης** της εκφοβιστικής συμπεριφοράς (π.χ. γελώντας με το παιδί που δέχεται εκφοβιστική συμπεριφορά)
- Ενεργός μάρτυρας μέσω **αποθάρρυνσης** της εκφοβιστικής συμπεριφοράς (π.χ. ζητώντας από το παιδί που εκφοβίζει να σταματήσει, ή παρηγορώντας το παιδί που δέχεται τον εκφοβισμό)
- **Παθητικός** μάρτυρας, δηλαδή ούτε ενθαρρύνει ενεργά την εκφοβιστική συμπεριφορά, ούτε διαμαρτύρεται ενεργά εναντίον της.

(σημείωση: αυτός ο τρόπος μαρτυρίας μπορεί επίσης, άμεσα ή έμμεσα να ενθαρρύνει ή να αποθαρρύνει τον εκφοβισμό – ανάλογα με την περίπτωση – με το να παρέχει ακροατήριο στο παιδί που εκφοβίζεται. Μπορείτε να συζητήσετε και αυτό το σημείο στην τάξη όταν συζητάτε τον ρόλο του μάρτυρα κατά τη διάρκεια επεξεργασίας του εργαστηρίου – Μέρος Γ)

- Η **μορφή εξουσίας**: ένα άτομο που είναι υπεύθυνο για τη διασφάλιση της ασφάλειας των παιδιών στο περιβάλλον στο οποίο λαμβάνει χώρα ένα περιστατικό εκφοβιστικής συμπεριφοράς (π.χ. ο δάσκαλος, ο σύμβουλος, ένα άλλο μέλος του προσωπικού του σχολείου, ένας γονέας, κ.λπ.)

Καθ' όλη αυτή τη διαδικασία, παρακαλώ βεβαιωθείτε ότι απευθύνεστε στα **Σημαντικά Σημεία για να Πάρετε Μαζί σας**. Αφήστε τις απαντήσεις (δηλαδή τους ρόλους και τις περιγραφές τους) στον πίνακα έτσι ώστε οι μαθητές να μπορούν να ανατρέξουν σε αυτές κατά τη διάρκεια του ΒΗΜΑΤΟΣ 3.

ΒΗΜΑ 3. Χωρίστε την τάξη σε τρεις ομάδες και μοιράστε τα τρία προτεινόμενα σενάρια περιστατικών εκφοβισμού. Σημειώστε ότι πρέπει να δώσετε **μόνο** τα σενάρια (χωρίς τους ρόλους και τις προτεινόμενες λύσεις) ούτως ώστε οι μαθητές να σκεφτούν τους ρόλους και τις λύσεις μόνοι τους.

Σημείωση: Αν θέλετε κι αν έχετε χρόνο, μπορείτε να ζητήσετε από τους μαθητές να δημιουργήσουν οι ίδιοι τα σενάρια. Σε αυτή την περίπτωση παρακαλώ σημειώστε ότι καλό θα ήταν να **ΜΗΝ** δουλέψουν με πραγματικά παραδείγματα συγκεκριμένων περιστατικών που συνέβησαν εντός την τάξης σας, επειδή αυτό μπορεί να οδηγήσει σε φιλονικία σχετικά με το τι ακριβώς συνέβη, κάτι που θα αποσπάσει τους μαθητές από την άσκηση. Παρόλα αυτά μπορείτε, και θα ήταν πολύ καλό, να χρησιμοποιήσετε σενάρια **του τύπου** που εμφανίζεται συχνά ή που έχει συμβεί εντός της τάξης ή του σχολείου, με προσοχή ώστε να διατυπωθούν με γενικό τρόπο, π.χ. αντί για τη φράση «Εκείνη τη φορά που ο

Τζον κτυπήθηκε από τον Μαρκ», μπορεί να χρησιμοποιηθεί η φράση «Μια φορά που ένα παιδί κτυπήθηκε από ένα άλλο παιδί».

ΒΗΜΑ 4. Ζητήστε από κάθε ομάδα να διαβάσει το σενάριο και να εντοπίσει τους διαφορετικούς ρόλους που εμπλέκονται σ' αυτό, καθώς επίσης και το ποιος χαρακτήρας τους παίζει (π.χ. στο Σενάριο 1 το παιδί που εκφοβίζει είναι η Λιζ, το παιδί που εκφοβίζεται είναι η Ανν, κ.λπ.).

ΒΗΜΑ 5. Ζητήστε από τους μαθητές να σκεφτούν πιθανούς τρόπους να επιλύσουν το περιστατικό. Ενθαρρύνετέ τους να σκεφτούν το πρόβλημα από την προοπτική του καθενός από τους ρόλους που εμπλέκονται, δηλαδή, Τι θα μπορούσε να κάνει το παιδί που εκφοβίζεται; Τι θα μπορούσε να κάνει το παιδί που είναι παθητικός μάρτυρας; κ.λπ. Κινηθείτε ανάμεσα στις ομάδες για να τις βοηθήσετε σε αυτή τη διαδικασία και για να ελέγξετε ότι οι προτεινόμενες λύσεις τους βρίσκονται στη σωστή κατεύθυνση (δείτε τις προτεινόμενες λύσεις κάτω από κάθε σενάριο).

ΒΗΜΑ 6.

Προτεινόμενα Σενάρια & Απαντήσεις:

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Εάν στα πιο κάτω σενάρια υπάρχουν ονόματα μαθητών από την τάξη σας, παρακαλώ φροντίστε να τα αντικαταστήσετε με άλλα ονόματα.

Σενάριο 1: Καθώς τα παιδιά βγαίνουν στην αυλή του σχολείου για το διάλειμμα, η Λιζ διαδίδει ότι η Ανν μυρίζει άσχημα επειδή δεν της αρέσει να κάνει μπάνιο. Στην αυλή κάποια παιδιά αποφεύγουν την Ανν ή κρατούν τη μύτη τους όταν περνούν από δίπλα της, ενώ η Λιζ και ο φίλος της Μαρκ γελούν και τη δείχνουν. Αυτό που συμβαίνει δεν αρέσει στη Στέλλα, που είναι μαζί με τη Λιζ και τον Μαρκ, αλλά δεν τους ζητά να σταματήσουν επειδή φοβάται πως αν το κάνει δεν θα θέλουν να κάνουν παρέα μαζί της. Ο Κύριος Τζόουνς, ο δάσκαλος που κάνει παιδονομία στην αυλή το διάλειμμα, μιλάει με μια άλλη ομάδα μαθητών και δεν έχει ακόμη αντιληφθεί αυτό που συμβαίνει.

Ρόλοι στο Σενάριο 1:

- **Παιδί που εκφοβίζεται:** Ανν
- **Παιδί που εκφοβίζει:** Λιζ
- **Παιδιά που είναι ενεργοί μάρτυρες ενθαρρύνοντας τον εκφοβισμό:** Μαρκ, άλλα παιδιά που αποφεύγουν την Ανν ή που κρατούν τη μύτη τους
- **Παιδιά που είναι παθητικοί μάρτυρες:** Στέλλα, άλλα παιδιά που βλέπουν τι συμβαίνει στην αυλή του σχολείου
- **Μορφή εξουσίας:** Ο Κύριος Τζόουνς (δάσκαλος)

Προτεινόμενες Λύσεις για το Σενάριο 1:

- Η Ανν αναλαμβάνει δράση:

- Αγνοεί τον Μαρκ και τη Λιζ και βρίσκει ένα παιδί ή μια ομάδα στην αυλή μαζί με τους οποίους νιώθει άνετα να κάτσει/παίξει
- Ζητά ήρεμα από το Μαρκ και τη Λιζ να σταματήσουν
- Μιλά στον Κύριο Τζόουνς
- Η Στέλλα αναλαμβάνει δράση:
 - Ζητά ήρεμα από το Μαρκ και τη Λιζ να σταματήσουν, λέγοντάς τους ότι το να κοροϊδεύουν κάποιον δεν είναι ωραίο
 - Πηγαίνει στην Ανν και της ζητά να καθίσουν μαζί το διάλειμμα
 - Ενημερώνει τον Κύριο Τζόουνς για την κατάσταση
- Ο Κύριος Τζόουνς αναλαμβάνει δράση (όταν τον ειδοποιήσουν ή όταν αντιληφθεί την κατάσταση ο ίδιος):
 - Μιλά ήρεμα με τη Λιζ και τον Μαρκ ζητώντας τους να σκεφτούν το πώς μπορεί να ένιωσε η Ανν με αυτό που έγινε, ενθαρρύνοντάς τους να φανταστούν πώς θα ένιωθαν οι ίδιοι αν ήταν στη θέση της. Ενδιαφέρεται να μάθει γιατί θα ήθελαν να κάνουν κάποιον να νιώσει έτσι
 - Μιλά με την Ανν, ρωτώντας την πώς νιώθει και ενθαρρύνοντάς την να μιλήσει ανοικτά αν κάτι τέτοιο ξανασυμβεί
 - Βάζει τη Λιζ και τον Μαρκ να μιλήσουν με την Ανν, ούτως ώστε η Ανν να τους πει πώς ένιωσε, και αυτοί να το αναγνωρίσουν και να απολογηθούν
 - Κάνει μια συζήτηση στην τάξη μετά το διάλειμμα σχετικά με τους λόγους για τους οποίους ένα άτομο μπορεί να νιώσει την ανάγκη να κάνει κάποιον άλλο να νιώσει κατώτερος καθώς και τους τρόπους αντιμετώπισης τέτοιων καταστάσεων

Σενάριο 2: Ο Τζόσουα κάθεται στο πρώτο θρανίο ενώ ο Τέιλορ και η Μαρία κάθονται δύο θρανία πιο πίσω. Καθώς η δασκάλα, Κυρία Σμιθ, γράφει κάτι στον πίνακα με την πλάτη της γυρισμένη στην τάξη, ο Τέιλορ και η Μαρία πετούν ένα χαρτάκι στον Τζόσουα, το οποίο γράφει: “είσαι χοντρός”. Η Χέλεν, που κάθεται ακριβώς πίσω από τον Τζόσουα και μπροστά από τον Τέιλορ και τη Μαρία βλέπει τι συμβαίνει και διαβάζει αυτό που γράφει στο χαρτί την ώρα που το ξεδιπλώνει και το διαβάζει ο Τζόσουα. Η Χέλεν γυρίζει στον Τέιλορ και τη Μαρία και τους ρίχνει μια αποδοκιμαστική ματιά.

Ρόλοι στο Σενάριο 2:

- **Παιδί που εκφοβίζεται:** Τζόσουα
- **Παιδιά που εκφοβίζουν:** Τέιλορ και Μαρία
- **Παιδί που είναι ενεργός μάρτυρας αποθαρρύνοντας τον εκφοβισμό:** Χέλεν
- **Παιδιά που είναι παθητικοί μάρτυρες:** άλλα παιδιά που βλέπουν τι γίνεται στην τάξη
- **Μορφή εξουσίας:** Κυρία Σμιθ (δασκάλα)

Προτεινόμενες Λύσεις για το Σενάριο 2:

- Ο Τζόσουα αναλαμβάνει δράση:
 - Το αγνοεί και συνεχίζει να κάνει αυτό που έκανε – γνωρίζει ότι αν δεν αντιδράσει και δεν αναστατωθεί όπως περιμένουν θα βαρεθούν και θα σταματήσουν
 - Χρησιμοποιεί χιούμορ (π.χ. γράφει στο χαρτί «πιο πολύς για να αγαπάτε!» και το δίνει πίσω στον Τέιλορ και τη Μαρία χαμογελώντας)
 - Αναφέρει το περιστατικό στην Κυρία Σμιθ

- Η Χέλεν αναλαμβάνει δράση:
 - Ζητά ήρεμα από τον Τέιλορ και τη Μαρία να σταματήσουν, λέγοντάς τους ότι το να κάνουν κάποιον να νιώθει λυπημένος δεν είναι ωραίο
 - Δίνει ένα κομμάτι χαρτί στον Τζόσουα στο οποίο τον καλεί να κάνουν κάτι μαζί στο διάλειμμα ή μετά το σχολείο και υπενθυμίζοντάς τον ότι οι άνθρωποι που μειώνουν τους άλλους για να νιώσουν μάλλον δεν αισθάνονται τόσο καλά για τον εαυτό τους
 - Αναφέρει το περιστατικό στην Κυρία Σμιθ
- Κάποιος άλλος μάρτυρας αναλαμβάνει δράση:
 - Αναφέρει το περιστατικό στην Κυρία Σμιθ
 - Ζητά από την Κυρία Σμιθ να κάνει μια συζήτηση στην τάξη σχετικά με τον εκφοβισμό
 - Λέει στον Τέιλορ και τη Μαρία πως αυτό που κάνουν δεν είναι ωραίο
 - Κάνει παρέα με τον Τζόσουα στο διάλειμμα
 - Καλεί τον Τζόσουα να κάνουν κάτι μαζί
- Η Κυρία Σμιθ αναλαμβάνει δράση:
 - Κάνει μια συζήτηση στην τάξη σχετικά με αυτό που έγινε ενθαρρύνοντας άλλους μαθητές στην τάξη να μιλούν ανοικτά όταν συμβαίνει κάποιο παρόμοιο περιστατικό
 - Μιλά στον Τέιλορ και τη Μαρία ζητώντας τους να σκεφτούν πώς μπορεί να ένιωσε ο Τζόσουα και γιατί θα ήθελαν να κάνουν κάποιον να νιώσει έτσι
 - Μιλά στον Τζόσουα ενθαρρύνοντάς τον να εκφράσει πώς ένιωσε γι' αυτό και να μιλήσει ανοικτά αν κάτι παρόμοιο

συμβεί ξανά. Τον ενθαρρύνει να σκεφτεί τους πιθανούς λόγους που θα έκαναν κάποιον να θέλει να μειώσει κάποιον άλλο (π.χ. το να ζηλεύει για την καλή του επίδοση στο σχολείο, το να νιώθει ανασφάλεια και να θέλει να νιώσει ανώτερος κάνοντας τον άλλο να νιώσει κατώτερος, κ.λπ.)

Σενάριο 3: Η Τζιλ και ο Ααρών ήταν κολλητοί και συνήθιζαν να στέλνουν φωτογραφίες ο ένας του άλλου. Πρόσφατα, ο Ααρών ένιωσε πως η Τζιλ δεν του έδινε αρκετή σημασία πια επειδή φαίνεται ότι ήθελε να κάνει περισσότερη παρέα με την Άλις. Για να πληγώσει την Τζιλ, ο Ααρών αποφάσισε να δημοσιεύσει στο διαδίκτυο μια φωτογραφία που του έστειλε η Τζιλ όταν έπεσε και κτύπησε τη μύτη της. Στη φωτογραφία, η Τζιλ φαίνεται λυπημένη με μια μύτη κόκκινη και πρησμένη. Φίλοι της Τζιλ και του Ααρών βλέπουν τη φωτογραφία που δημοσιεύτηκε και κάνουν σχόλια. Η Λάουρα σχολιάζει «Ουάου αυτό φαίνεται άσχημο...!», ενώ η Άλις σχολιάζει «Η γενναία Τζιλ είναι όμορφη όπως κι αν είναι!». Η Τζιλ νιώθει χάλια αλλά φοβάται να το πει στη μητέρα της επειδή αυτή την προειδοποίησε επανειλημμένα να μην μοιράζεται φωτογραφίες της που δεν θα ένιωθε άνετα να δημοσιευτούν.

- **Παιδί που εκφοβίστηκε:** Τζιλ
- **Παιδιά που εκφόβισαν:** Ααρών
- **Παιδί που είναι ενεργός μάρτυρας ενθαρρύνοντας τον εκφοβισμό:** Λάουρα
- **Παιδί που είναι ενεργός μάρτυρας αποθαρρύνοντας τον εκφοβισμό:** Άλις
- **Παιδιά που είναι παθητικοί μάρτυρες:** άλλα παιδιά που βλέπουν τη δημοσιευμένη φωτογραφία και τα σχόλια.
- **Μορφή εξουσίας:** Η μητέρα της Τζιλ, δάσκαλος/δασκάλα, σύμβουλος

Προτεινόμενες Λύσεις για το Σενάριο 3:

- Η Τζιλ αναλαμβάνει δράση:
 - Ζητά ήρεμα από τον Ααρών να διαγράψει τη δημοσίευση και τον ενθαρρύνει να της μιλήσει για το τι προκάλεσε την πράξη του

- Αγνοεί τη δημοσίευση και τα σχόλια και αφήνει το περιστατικό να ξεχαστεί
 - Χρησιμοποιεί χιούμορ, π.χ. δημοσιεύοντας ένα σχόλιο όπως «Έμοιαζα με τον Ρούντολφ εκείνη τη μέρα!»
 - Αναφέρει τη δημοσίευση στη διαδικτυακή πλατφόρμα στην οποία δημοσιεύτηκε η φωτογραφία ζητώντας από τους διαχειριστές να διαγράψουν την εικόνα και τα σχόλια
 - Συζητά το περιστατικό με τη μητέρα της, έναν δάσκαλο ή έναν σύμβουλο
- Η Άλις αναλαμβάνει περαιτέρω δράση:
 - Μιλά στην Τζιλ ρωτώντας την πώς αισθάνεται για το τι συνέβη και ενθαρρύνοντάς την να μιλήσει γι' αυτό με τον Ααρών ή/και με τη μητέρα της
 - Μιλά με τον Ααρών για το τι συνέβη, λέγοντάς του ότι είναι ευπρόσδεκτος να κάνει παρέα μαζί της και με την Τζιλ
 - Η μητέρα της Τζιλ αναλαμβάνει δράση:
 - Υποστηρίζει και συζητά με την Τζιλ πιθανούς τρόπους με τους οποίους η ίδια η Τζιλ μπορεί να το αντιμετωπίσει (όπως αυτούς που προτάθηκαν πιο πάνω) και την ενθαρρύνει να αναλάβει δράση
 - Προτείνει στην Τζιλ να συζητήσει το περιστατικό με τον Ααρών και καλεί τον Ααρών και την Άλις να κάνουν κάτι μαζί ούτως ώστε να μην νιώθει απομονωμένος ο Ααρών
 - Συζητά το περιστατικό με τον δάσκαλο της Τζιλ και του Ααρών ούτως ώστε να κάνει μια συζήτηση στην τάξη σχετικά με αυτό ή παρόμοια περιστατικά.

Μέρος Β: Το Παιχνίδι Ανταλλαγής Θέσεων (40 λεπτά)

ΒΗΜΑ 1. Εξηγήστε τους κανόνες του παιχνιδιού σε ολόκληρη την τάξη:

Οι Κανόνες του Παιχνιδιού Ανταλλαγής Θέσεων:

- a. **Ανάθεση ρόλων:** Οι τίτλοι των ρόλων θα διανεμηθούν σε διπλωμένα χαρτάκια τυχαία στους μαθητές κάθε ομάδας. Ο κάθε μαθητής θα κοιτάξει το χαρτί του για να δει το ρόλο του σε αυτόν τον γύρο του παιχνιδιού.

Σημείωση: Τα διπλωμένα χαρτιά θα είναι τόσα όσα και οι μαθητές σε κάθε ομάδα και θα περιλαμβάνουν τους κύριους ρόλους του σεναρίου καθώς και όσους παθητικούς μάρτυρες χρειάζεται για να συμπληρωθεί ο αριθμός των μαθητών στην ομάδα, π.χ. αν μια ομάδα αποτελείται από 10 παιδιά και ένα σενάριο έχει 4 κύριους ρόλους (παιδί που εκφοβίζει, παιδί που εκφοβίζεται, μορφή εξουσίας, και ενεργός μάρτυρας), τα υπόλοιπα 6 κομμάτια χαρτιού θα γράφουν «παθητικός μάρτυρας», υποδεικνύοντας όλα τα υπόλοιπα παιδιά που είναι γύρω όταν το περιστατικό εκφοβισμού που περιγράφεται στο σενάριο λαμβάνει χώρα.

- b. **Εκτέλεση του περιστατικού εκφοβισμού:** Οι ομάδες εκτελούν το περιστατικό εκφοβισμού που τους ανατέθηκε στο ΜΕΡΟΣ Α.
- c. **Εκτέλεση της λύσης του περιστατικού εκφοβισμού:** Οι ομάδες εκτελούν μια από τις λύσεις του περιστατικού που προέκυψαν στο ΜΕΡΟΣ Α.

Σημείωση: Ζητήστε από τους μαθητές να συμπεριφέρονται φυσιολογικά και να μην χρησιμοποιούν στερεοτυπική ή υπερβολική συμπεριφορά. Αν δεν έγινε ήδη στο Μέρος Α, χωρίστε τους μαθητές σε 2 ή 3 ομάδες για το παιχνίδι (μέχρι 10 μαθητές ανά ομάδα)

ΒΗΜΑ 2. Οι μαθητές αλλάζουν ρόλους εντός των ομάδων τους και ξαναπαίζουν το ίδιο σενάριο. Αυτή τη φορά μπορούν να εκτελέσουν την ίδια ή διαφορετική λύση αν σκέφτηκαν περισσότερες από μια πιθανές λύσεις για το περιστατικό

στο ΜΕΡΟΣ Α. Ιδανικά ο κάθε μαθητής θα έχει την ευκαιρία να παίξει τουλάχιστο 2 διαφορετικούς ρόλους.

ΒΗΜΑ 3. Καθεμιά από τις ομάδες θα παρουσιάσει το παιχνίδι ρόλων της στην υπόλοιπη τάξη (δηλαδή η κάθε ομάδα θα εκτελέσει ένα σενάριο με τη λύση του).

Μέρος Γ: Επεξεργασία της Εμπειρίας του Παιχνιδιού Ανταλλαγής Θέσεων (20 λεπτά)

Σημείωση: Παρακαλώ βεβαιωθείτε ότι κρατάτε σημειώσεις της συζήτησης επεξεργασίας (σε σημεία)

ΒΗΜΑ 1. Συγκαλέστε ξανά ολόκληρη την τάξη (ιδανικά με τρόπο ώστε όλοι να μπορούν να βλέπουν τους υπόλοιπους, κατά προτίμηση σε ένα μεγάλο κύκλο) έτσι ώστε οι μαθητές να επεξεργαστούν την εμπειρία τους στο Παιχνίδι Ανταλλαγής Θέσεων. Μπορείτε να ξεκινήσετε την επεξεργασία ζητώντας από τους μαθητές να μοιραστούν ελεύθερα τις σκέψεις και τα συναισθήματα που τους προκάλεσε το Παιχνίδι Ανταλλαγής Θέσεων. Βεβαιωθείτε ότι κατευθύνετε τη συζήτηση έτσι ώστε να απαντηθούν οι ερωτήσεις που προτείνονται στα Βήματα 2 και 3 πιο κάτω, έχοντας υπόψη τα **Σημαντικά Σημεία για να Πάρετε Μαζί σας**.

ΒΗΜΑ 2. Συλλογισμός για τους Ρόλους: Για καθένα από τους πιο κάτω ρόλους παροτρύνετε τους μαθητές να εκφράσουν: Τι σκέφτηκαν σ' αυτόν τον ρόλο; Πώς ένιωσαν; Τι καινούριο κατάλαβαν γι' αυτόν τον ρόλο, τις σκέψεις του/της, συναισθήματα/κίνητρο, και συμπεριφορά; Τι καινούριο κατάλαβαν για τον εαυτό τους καθώς εκτελούσαν αυτόν τον ρόλο;

- Πώς ήταν να είσαι το παιδί που εκφοβίζει;
- Πώς ήταν να είσαι το παιδί που εκφοβιζόταν;
- Πώς ήταν να είσαι ο μάρτυρας σε ένα περιστατικό εκφοβισμού;
(ενθαρρύνοντας τον εκφοβισμό, αποθαρρύνοντας τον εκφοβισμό,
βλέποντας τον εκφοβισμό παθητικά)
- Πώς ήταν να είσαι το πρόσωπο εξουσίας;

ΒΗΜΑ 3. Συλλογισμός για τα μοντέλα επίλυσης:

- Τι ήταν περισσότερο και τι λιγότερο χρήσιμο; (π.χ. πότε ήταν καλή ιδέα να μιλήσεις ευθέως στο παιδί που εκφόβιζε και πότε όχι; Πότε ήταν χρήσιμο το χιούμορ; κ.λπ.)
- Πώς μπορούμε να βελτιώσουμε αυτά τα μοντέλα επίλυσης;
- Τι θα μπορούσαμε να κάνουμε διαφορετικά από τώρα και στο εξής ούτως ώστε να μπορούμε να αναλάβουμε την απαραίτητη δράση για να φέρουμε μια λύση όταν συμβαίνει ένα περιστατικό εκφοβισμού;